

Гусєва Ю.М.

Асистент кафедри маркетингу

Національного університету харчових технологій

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ДИНАМІЧНОЇ МОДЕЛІ

В умовах розвитку ринкової економіки та фінансової нестабільності забезпечення ефективного управління фінансовими результатами діяльності виробничих підприємств пов'язане зі своєчасним та об'єктивним оцінюванням потенційних можливостей її підвищення з метою формування стратегічних і відповідних їм тактичних заходів в сфері менеджменту фінансових результатів. Діагностика ефективності управління фінансовими результатами (далі – ЕУФР) передбачає використання комплексу аналітичних процедур, варіативне поєднання яких обумовлюється заданими оціночними параметрами. Таким чином, постає питання вибору методів дослідження, які дозволять інтегрувати ключові характеристики ефективності управління фінансовими результатами підприємств в єдиний аналітичний критерій. Продовжуючи ідею динамічної співставності параметрів ЕУФР у нормативній системі, пропонуємо до розгляду їх синтезування методом непараметричної статистики.

Отже, перед нами ставиться завдання – інтерпретувати авторський варіант методики оцінки динамічної моделі ЕУФР як інтегральної системи її визначальних ознак шляхом непараметричного аналізу вихідних даних. Вважаємо, що еталонна динаміка у вигляді ординального порядку темпових характеристик ЕУФР, являє собою формалізований вигляд її ідеального (бажаного для підприємства) стану. При цьому динамічна модель (динамічний норматив), з одного боку, є інструментом досягнення такого стану і вектором зміни стратегічних пріоритетів в управлінні фінансовими результатами завдяки можливості контролю за динамікою нормативних елементів, а з іншого – комплексним відображенням реальних і потенційних здібностей компанії щодо підвищення ЕУФР.

Динамічна модель повинна одночасно відображати адаптацію, зростання і розвиток системи управління фінансовими результатами та її ефективності. Адаптація забезпечує збереження основних функцій системи шляхом пристосування до умов макро- і мікрооточення. Зростання означає збільшення розмірів системи за рахунок додаткових елементів при збереженні її діючих властивостей, тобто підвищення ЕУФР через нарощення кількісних параметрів окремих складових фінансових результатів та взаємопов'язаних з ними факторів. Розвиток, поряд зі зростанням, передбачає набуття системою нових якісних ознак, іншими словами – забезпечує підприємству більш високий рівень ефективності управління фінансовими результатами діяльності.

Формування динамічного нормативу ЕУФР починається з вибору аналітичних показників. Загальноприйнятих правил щодо цього не існує, тому автор

керувався власними міркуваннями, виходячи з цілей і завдань дослідження, а також доробками вчених.

Сформулюємо принципові положення, яких варто дотримувались при моделюванні нормативної системи показників ефективності управління фінансовими результатами, а саме:

- показники фінансових результатів повинні бути взаємопов'язані із тими економічними характеристиками, які безпосередньо впливають на їх величину і при оптимальному співвідношенні сприяють її максимізації, або мінімізації – у випадку збитковості підприємства. Зокрема, це стосується обсягів витрат, виробництва і реалізації продукції, структури капіталу, обраної політики ціноутворення, ефективності виробничо-господарської діяльності. Сукупність зазначених показників і фінансових результатів є взаємообумовленими індикаторами економічної активності підприємства;

- обрані показники повинні враховувати градацію стратегічних інтересів окремих груп користувачів інформації про результати діяльності підприємства, зокрема, кредиторів, держави, власників, працівників організації та її контрагентів;

- сформована система показників повинна бути універсальною для потреб як прибуткових, так і збиткових компаній.

В процесі порівняння нормативної структури показників, закладеної в динамічний норматив, та їх фактичного порядку за допомогою математичного апарату теорії матриць можна визначити інтегральний показник ефективності управління фінансовими результатами (EF) за лінійним (ф.1) і нелінійним (ф.2) нормативами [1, с. 66; 2, с. 124], який у подальших дослідженнях позначатиметься як $\Pi_{\text{ЕУФР}}$:

$$EF = 1 - 2 \cdot \frac{\sum_{i=1}^n m_i}{n \cdot (n - 1)}, \quad (\text{формула 1})$$

де n – кількість показників у динамічному нормативі; m_i – кількість інверсій фактичного порядку у порівнянні з нормативом для i -го показника.

$$EF = \frac{\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n d_{ij}}{\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n |e_{ij}|} \quad (\text{формула 2})$$

де $\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n d_{ij}$ – сума одиниць в матриці інцидентності співвідношень еталонних і

фактичних темпів зростання показників ЕУФР; $\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n |e_{ij}|$ – сума ненульових елементів

в матриці упорядкування еталонних темпів зростання показників ЕУФР.

Однак кількісне його значення з часом змінюється, іноді – достатньо суттєво, так само як і амплітуда коливань – достатньо інтенсивно, що підтверджує нестабільний характер системи управління фінансовими результатами. Так, високе очікуване значення $П_{\text{ЕУФР}}$ може супроводжуватись його значними коливаннями в динаміці, тоді як порівняно невисоке значення показника – відносною постійністю. Звідси постає питання виміру стабільності інтегрального показника ЕУФР як високоінформативного аналітичного параметру останньої. Для цього пропонуємо скористатись статистичними методами розрахунку емпіричного математичного очікування і коефіцієнта варіації, що надасть параметру стабільності кількісного вираження.

Саме поєднання методу побудови динамічного нормативу показників ефективності управління фінансовими результатами та оцінки стабільності визначеного її рівня, за нашим переконанням, найбільш повно відповідає потребі створення методики системної оцінки ЕУФР.

Результати такої оцінки матимуть високу інформативну цінність для різних груп користувачів: для потенційних інвесторів – з точки зору вибору найбільш привабливого об'єкта інвестування, для управлінців – задля розробки тактичних заходів та внесення відповідних їм корективів у стратегію управління фінансовими результатами та підвищення його ефективності, для власників – з огляду на реалізацію можливостей нарощення обсягів самофінансування розвитку бізнесу.

Література

1. ПОГОСТИНСКАЯ Н. Н. СИСТЕМНЫЙ АНАЛИЗ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ / Н. Н. ПОГОСТИНСКАЯ, Ю. А. ПОГОСТИНСКИЙ. – СПБ. : ИЗДАТЕЛЬСТВО МИХАЙЛОВА В. А., 1999. – 96 С.
2. ШИНКАРЕНКО В. Г. ОЦІНКА РІВНЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА / ВОЛОДИМИР ГРИГОРОВИЧ ШИНКАРЕНКО, ОЛЬГА ПАВЛІВНА ЛЕВЧЕНКО // ЕКОНОМІКА ТРАНСПОРТНОГО КОМПЛЕКСА. – 2009. – ВП. 13. – С. 121 – 128.